

Череклени жаггаларын алимле бла бирге тапландырыгъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Илму жамаатны келечилери да бу иш бла байланышкерлиги оюмларын билдиргенди. Суу жаггаланы кыруулауда бегиреке квалл проблемала болуучуларыны эм аланы тамаларыгъа не мадар этилгире кереклисини юсеринден башында сагынылган университетни гидро-техника мекамла, мелiorация эм суу бла жалчыту кафедраланы профессоры Замир Памерович тынгы доклад этгенди. Университетеде суулары жаггаларын кыруулау жаны бла квалл илму-излем ишле бардырылганыны эм квалл амалла кыруулауны юсеринден да айтханды. Ала битеу череклеге да бирча болмай жанадыр, суулары жаггаланы да энчиликлерине кере алай ишленгенлерин белгилгенди. Дагында ол хар кыруулауучу системаны жерге кере алай кыруулау кереклисин чертгенди.

кереклисин тюзге санаганды.

Суу жаггаланы кыруулау системаланы тюропери кепде. Елена Бутованы оюмуна кере, арт эли жылланы ичинде темир-бетон системала хайырланууда клеслери хар жабырла да иги кергостгенди. Толтурланы Малик бу ишлене проект-смета документацияларын хазырлаугъа бла

кыруулау системаланы кыруулау бадарыруга - «илму ишле жашауда бардырылы, файдалыларын кергостюрге керекдир» деп, илму коллективде да тири кытышырга кереклирин чертгенди. Аны себепли бу иш бла кюрегеш алиме ачык конкурсларга бла аукционларга кытышы амалланы созерге тиийинди.

Жыйлынуу ахырында анда созоген сорула бла этилген оюнула магъаналы болганлары белгиленгенди. Министрствону башчыны бложомо проблемаларына таммалаугъа илму кыруулау оюнуга кыша туру кереклисин айтханды.

УБАШЛАНЫ Мурат.

Уруну келишимле

Бюгон бизни кыонагычы Эльбрус районну Уруну эмда социальный айтныу жаны бла управленяныны башчысы Мирзойланы Хызырны жашы Замратды. Ол адамланы иш бла жалчыту, социальный жаны бла кыруулау жаны бла кырал политиканы юсю бла бытыр квалл ишле тамаланганларыны юсюнден бизге толу хабар айтханды.

«Замрат, коллективизге квалл борча салынганларын айтсанг эди. Ала аз туююдоле: административ жерде уруну сферда социальный партнерлукну айтныду, аны игилендириду; урундаланы аркиликлерин кыруулагъан службааны ишлерин бирге тиийшириду, аны амалларына юретиуду, социальный болушлукъгъа

Бек алгъа хар жерде да урундаланы эмда иш беруучилени аркиликлери бла борчлары закон излегенча тюз жарашдырылууга керекдир. Бизни специалистерибиз норматив документлени жарашдырууда консультатив болушлукъ этиди. 2012 жылда 18 коллектив келишим жангыдан кыбыл кергюлдиге. Алада уруну халла шарт белгилениди. Саулай

Мирзойланы Замрат.

Бу мекам кыачан да кыруу туююлду

Асият Ахметова, Малкхарланы Жамилла, Хаджиланы Айшат, Теммоланы Фатимат.

тийишли болган гражданы эсепте алынуу кыруулау. Аладан сор да, биз адамланы социальный жумушларн таммалау бла да кюребези, тишириулары бла сабийлени болууларын игилендириуге кыайырабыз, окуучулары сулууларын кыруулау. Кысхасы, ишибиз бек кепиде.

«Уруну болушланы кыруу, ишленген кыруулау - закондательствону саклауда бек магъаналы жумушла болура?»

«Ол керти окуна алайды. Озган жыл предприятимеда бла организациалада ишленген аркиликлерин кыруулауны ыйгыгы бардырылганда, профпактикагъа алырып эс бургуулангы. Керюмдоло агитация жангырытылганда, документация тал халгъа келтирилгенди, кенешле, юбериюле бардырылганды. Кеп болмай а Тырныаууда «Планета» программатга кере уруну закондательствону саклау жаны бла комиссияны членлери эм специалистле - битутеда 52 адам-билимлерин ёсдоргенди.

«Уруну болушланы» игилендириу деген район программада жарашдырылганды. Анда мындан ары бардырыллык ишлерибиз шарт белгиленгенди.

«Энди гражданы бир-бир кырууларына кырай болушлук берю жаны бла ишгизини юсюнден айттык.

«Социальный льготаланы бла телеулеуни бложомо бытыр жашау журтлау бла коммуналы жумушлагъа хаху телеуге компенсация берючю юсюнден 1438 иш, бир кере аха болушлук берюу бла байламлы уа 392 иш туюшенди. Ала барысы да КъМР-ны Уруну эмда социальный айтныу министерствосуна жиберилгенди. Дагында реабилитация этилгенге шагъатлык кыгыат алырга излегенден 93 заявение, «Уруну ветераны» ат атауну юсюнден 31 заявение алынганды. Улуу Ата журт уруну ветераны деген удостоверениеланы алырга сойгеннен да заявениела кеп болгандыла. Лыготалага аркиликлери болганларына шагъатлык этген удостоверениеладан 120-си берилгенди. 312 адамга инвалидик болжаллары созулганды.

Суу жылыны ичинде Чернобиль АЭС-де аварияны палахарын кетериге кытышып, сауулукларын тас этгенлеге, баш кечиндирген адамлары ёлген юйюрге теленген аха жангыдан терлелген турганды. Ай сайын Федеральной казначействону органларына радиационду уулапып, аз-азык сатып алырга гъа компенсация теленирик гражданыны тизмеси берилип турганды. Ахыр тертууден сор алай адамлагъа ай сайын теленирик аха 72,3 минг сомгъа жетгенди. Сауулукларын кючлендирге да 43 адамга аха болушлук берилгенди. Сойты апары болганлагъа теленген аханы ёлмечи да жангыдан терелгенди, социальный стипендияла, лыготала алыр ючюн керек болгъан

справкала берилгенди. Хорламыны конюне Улуу Ата журт уруну ветеранларын ёлген аскерчилени ой бийчелерине, сакъатлагъа 5-шер минг юлешингенди. Районну административсы да, ол ахчагъа кшошп, 3-шер минг эмда аз-азык куржула бергенди.

«Субсидиалагъа кыгыатлыр жарашдырыгъа келгенге уа бытыр кепмо этгенге?»

«Районну жашау журтлау коммуналлык службадын шартлагъа кере, фатарланы регистрация этилген иелери 12500 болууда. Субсидияла сураб а 1300 юйюргелгенди, алардан 1257-си алыны алгъандыла. Берилген субсидияла битутеда 10 миллион 926 минг сомну тутхандыла.

«Кеп сабийли, кылайсыз юйюрге уа не болушлук этилгенди?»

«Озган жыл адамланы социальный жумушларын жалчытуучу бложомо 2230 заявение туюшенди. Алада ай сайын пособие алынуу юсюнден тилеке бардыла, ол санда кыгагынак сабий ючюн пособие да. «Радуга» республикалы сабий реабилитация арада 140 сабий солуганды эм сауулукларын кючлендиргенди. Жай кезиуде уа уллу эм кылайсыз юйюргеле 105 балчык республиканы тюропю-тюропи санаторийлеринде солугандыла.

Беш эм андан да кеп сабийлери болган сегиз юйюрг жашу ойлешилерге сертификатлагъанды. Ойбеш юйюрге «Содействие» жандаурулук фондисте аз-азык юлешингенди. Район администрация эмда компенсация управление бла бирге Сабийлени кыруулау комисию атылган байрам бардырылганды.

Былайда мен сау жалны ичинде КъМР-ны Уруну эмда социальный айтныу министерствосу бизге дайында болушланай эс тапдыргъанлай турганын белгилерге сюеме.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий. Суратын автор алгъанды.

Чакырыу

Республикабызда атылып квалган сабийле болмасынла

Россеиде ёксюзлени проблемалары арт заманда жамауат уллу эс бурды. Андан кыруулууну тюропю-тюропи амаллары айтылганды, аны ахыры бла да кыруурут амал барды дегенде да кеп чыктыгандыла. Юлгоге ала север-кавказ республикалары келтирилгенди, алада атылып квалган ёксюзле жокъдула дейди.

Бир-бир регионлада алай окуна болур. Къабаты-Малкхар Республика уа, жарысууга, аны бла махтаналлык туююлду.

Мында тюйюрдөн тышында, интернетлада жашыргъа туюшен ёксюзле, ата-аналары кырамай атылып квалган сабийле да бардыла. Ол халгъа тезюп квалыгъа харарык туююлду. Бизге кыйынлыкъгъа туюшенге санъыз кырагъан адет болмаганды. Биз кырууда олгоге келтирип тургъан, ёхтемлениген ата-бабаларыбыз аз алай этмез эрдиле бизге аны ючюн. Ала атылып квалган сабий неда киши кырамай кыойгъан кыарт-кыарусуз деген сёлвенге анылагъан окуна этерик туююл эдиле. Алланый-агыламан алыны заманларында журюметгенди.

Республикада ёксюзле бла байламлы болуму тамыры бла

тюрендирге керекди деп, биз алай кырайыбыз. Ол себептен биле жамауат эм дин организациаланы, сабийлени бла улайгъан адамларыбызны кырадарларына санъыз болмагъан, алагъа жан аруухтан хар адамны да бу ишге кесини юлошюн кшошаргъа, кыолдан келгенни аммазгъа чакъырарыз.

Бизни регионну юлгоге келтиргенле бизде ёксюзлени, кыартланы ахан адет жокъду, жуууклукъ журютоку бек кыатыды деп, алай айтхандыла. Профессоры кетериуде биз от шартны кырайыныгъа болушлукъбуз. Биз интернетлада тургъан сабийлени бла кыартланы тизмисин кыруап, тукъумларында адамлагъа билдирге керекди деп, алай кырайыбыз. Алай этилсе, ёксюзлени юйюрлерине алыпкъа, кылайсызлагъа болушлукъла да чыгарла. Бу жумушну КъМР-ны Жамауат палатасы неда миллет жамауат организациала кыолгъа алсала, иги болур. Ала миллет энчиликени кимден да иги биледи, аны себепли тукъумла бла байламлыкъланы терк кыруарыз.

Кырачай-Малкхар адет-туруени саклаугъа бла айнытуугъа себеплик этген «Барс Эль» регионла арылы жамауат организациала. Кырачай-малкхар жаш тюлоно айнытуугъа себеплик этюно «Эльбрус» фонду.

25-чи январь - Студенттени конюлю

Аккылы оюнда, жырла, тепсеуле

Къабаты-Малкхар кырал университетеде «Лучший по профессии» деген конкур бардырылганды. Анга бу окуучу юйют колледжи кыатышыгъа.

Ала алада болган устаыкъланы презентацияларын кергюзгенди. Ызы бла интеллект эм чыгармачылык конкурсла болгандыла. Педагогика колледжини ючюню курсу студенткасы Фатима Кагермазова «Усталарыгъызны унутмагъыз» деген назмуу окугъанына жюри иги багъа бергенди. Кыыйын сорулагъа

кыйналмай табадыла. Медицина колледж к быйыл юбилейи болганы бла байламлы энчи саугъа алгъанды. Хар окуучу юйюно жырчылары, тепсеучилери, назмуучлары фахмуларын кергюзгенди. «Конкурс биринчи кере бардырылганыгъа, бек тап кыруалганды. Энди ол жыл сайын бардырылганыгъа, университетни ахсы терелеринден бири болушлукъ», дегенди КъМР-ну студенттени башчысы Азамат Лоев.

БАЙСАЛЛАНЫ Марзият. Сурат авторунду.

Ата журтну кыруулауучуларыны намысларын кетюре

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«Родина» партианы члени, генерал лейтенант Хачим Шогенов кеп жылланы ДОСААФ-ха болушп турды. Ол мигинге келген жаш адамлагъа айланып, аланы патриотла болурга чакъырганды. Ата журтка сюймеклик, анга кертичилик болмасала эдиле, жетмиш жыл мындан алгъа республикагъа хорлам да келлик туююл эди, дегенди.

Ол бюгонюнде Улуу Ата журт уруну ветеранларын андай кеп адам калмагъанына жарыгъанды. «Хорламыны уа ала келтиргенди. Аланы унутургъа жарарык туююлду. Айлыкълны кезиуде бек алагъа алыны жокъларгъа, кем жерлерине кыараргъа керекди», - деп, насихат этгенди.

Аскерде кыуллукъ этиюно юсюнден айта, генерал андан кыоркюр кереклиси жокъду, хар эр киши да сынаргъа тиийишлени аны дегенди. Жашланы ёскерге хазырлау жаны бла бек уллу эм магъаналы иш бардырып ДОСААФ-ха, артыкды аны башчыларына ысас этгенди.

Улуу Ата журт уруну, урунууу да ветераны, лейтенант Сергей Марченко уа кызауат жергеде квалай кыуллукъ этгенди, душман бла сормешлеге кваллай киргендерин эсгергенди. Мигинде КъМР-ны билим берюу эм илму министриси Дорасавы Геклианы Солтан, ДОСААФ-да ишлеген отставкада полковник Мирзойланы Хадис да сёлешнгенде эмда жаш

адамланы биргирге чакъыргандыла. «Сиз биркесикъ, кырал да кючю болушлукъ, алай кючю уа киши да хорлапкълыкъ туююлду», - деген оюмларын айтхандыла. Мигинги ахырында, урушда ёлгенлеге хурмет эте, жылыгъанла бир минуту шую сойленгенди, курсанта эсгермеге голле салгандыла.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

